

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.5.3.2025

Elwira Kowalczyk

Dyrektor

Zespołu Szkół w Lipianach

Zespół Szkół w Lipianach

ul. T. Kościuszki 1, 74- 240 Lipiany

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/079 Profilaktyka i leczenie zaburzeń odżywiania

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Zespół Szkół w Lipianach ¹ , ul. T. Kościuszki 1, 74- 240 Lipiany, składający się ze Szkoły Podstawowej ² i Liceum Ogólnokształcącego.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Elwira Kowalczyk, Dyrektor Zespołu Szkół w Lipianach ³ , od 1 września 2024 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełniła: Dorota Chrobowska, Dyrektor ZS, w okresie od 1 września 2009 r. do 31 sierpnia 2024 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Działania na rzecz profilaktyki i leczenia zaburzeń odżywiania oraz ich efekty ⁴ .
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2022 r. do zakończenia czynności kontrolnych z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli mają one istotny wpływ na ustalenia i oceny.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy o NIK ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁵ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie ⁶ .
Kontrolerzy	Tomasz Cyranka, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/38/2025 z 3 lutego 2025 r. Wiesław Kaszak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/43/2025 z 20 lutego 2025 r.

(akta kontroli str. 1-11)

¹ Dalej: Zespół Szkół lub ZS.

² Dalej: Szkoła Podstawowa lub SP.

³ Dalej: Dyrektor ZS.

⁴ Zakres przedmiotowy kontroli realizowany był w odniesieniu do Szkoły Podstawowej.

⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

⁶ Dalej: NIK.

II. Ocena ogólna⁷ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą w Zespole Szkół, w odniesieniu do uczniów Szkoły Podstawowej, rozpoznawanie potrzeb w zakresie działań mających na celu profilaktykę i leczenie zaburzeń odżywiania nie było prawidłowe i rzetelne.

Do czasu rozpoczęcia kontroli NIK Dyrektor ZS nie podejmowała współpracy z pielęgniarką środowiska nauczania i wychowania⁸ w celu zwymiarowania odsetka uczniów Szkoły Podstawowej z niedowagą, nadwagą bądź otyłością potwierdzoną podczas badań przesiewowych, co skutkowało zaplanowaniem i realizacją zadań z zakresu profilaktyki zaburzeń odżywiania w oparciu o niepełną diagnozę w zakresie występujących w środowisku szkolnym potrzeb rozwojowych uczniów. Dane takie Dyrektor ZS pozyskała dopiero w trakcie kontroli NIK.

Zgodnie z założeniami podstawy programowej, uchwalanych corocznie programów wychowawczo-profilaktycznych oraz innych programów przyjętych do realizacji, m.in. Zachodniopomorska Sieć Szkół i Przedszkoli promujących zdrowie⁹, ogólnopolski program Trzymaj formę, autorski innowacyjny program Owoce i warzywa na talerzu, w okresie objętym kontrolą w SP zaplanowano i zrealizowano wiele działań i zajęć o tematyce zdrowego odżywiania, zaburzeń odżywiania skutkujących np. chorobami przewlekłymi, takimi jak niedożywienie, anoreksja, bulimia, otyłość.

Stosownie do wymogów § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach¹⁰ Dyrektor zorganizowała w Szkole Podstawowej pomoc psychologiczno-pedagogiczną. W badanym okresie ani Pielęgniarka ani rodzice bądź opiekunowie nie występowali o objęcie uczniów tą pomocą z powodu choroby przewlekłej wynikającej z zaburzeń odżywiania, takiej jak: niedożywienie, anoreksja, bulimia, otyłość.

NIK pozytywnie ocenia objęcie nadzorem pedagogicznym realizację programów wychowawczo-profilaktycznych oraz wprowadzenie Standardów Ochrony Małoletnich.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. W okresie objętym kontrolą w Szkole Podstawowej przeprowadzano coroczną diagnozę w zakresie występujących w środowisku szkolnym potrzeb rozwojowych uczniów obejmującą m.in. problematykę zasad racjonalnego

⁷ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁸ Dalej: pielęgniarka.

⁹ Do którego Zespół Szkół przystąpił zgłoszeniem z 25 października 2021 r., dalej: Program promujący zdrowie.

¹⁰ Dz. U. 2023 poz. 1798, dalej: rozporządzenie w sprawie pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

odżywiania. Diagnozę przeprowadzono w oparciu o ankiety, na które odpowiedzi udzielali uczniowie, ich rodzice / opiekunowie oraz nauczyciele.

W latach szkolnych 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024 i 2024/2025:

- a) spośród odpowiednio: 84, 169, 60, 131 uczniów biorących udział w ankietach, niezadowolenie ze swojego wyglądu wyraziło odpowiednio: 23 (27%), 45 (27%), 14 (23%) 17 (13%) ankietowanych uczniów;
- b) spośród odpowiednio: 85, 71, 40 i 66 rodziców / opiekunów biorących udział w ankiecie, na potrzebę prowadzenia zajęć wychowawczo-profilaktycznych promujących zdrowy styl życia oraz zajęć dotyczących zaburzeń odżywiania wskazało odpowiednio: 38 (45%), 23 (32%), 18 (45%) i 26 (39%) ankietowanych rodziców / opiekunów uczniów.

W latach szkolnych 2023/2024 i 2024/2025 spośród odpowiednio: 40 i 38 nauczycieli biorących udział w ankiecie, na potrzebę prowadzenia zajęć dotyczących zaburzeń odżywiania wskazało odpowiednio: dziewięciu (22%) i ośmiu (21%) ankietowanych nauczycieli. Prowadzenie zajęć promujących zdrowie, w tym organizowanie pogadek z lekarzami specjalistami rekomendowano także w podsumowaniach ankiet przeprowadzonych wśród nauczycieli (po 37 zarówno w roku szkolnym 2021/2022, jak i 2022/2023), jednak nie podano ilu nauczycieli (z 37 ankietowanych) wskazywało na problemy związane z prawidłowym odżywianiem wśród uczniów i potrzebę przeprowadzenia zajęć związanych z profilaktyką odżywiania.

(akta kontroli str. 16, 315-331, 332-349, 350-361, 362-382)

Współpraca Dyrektora ZS z pielęgniarką ograniczała się do składania przez pielęgniarkę corocznego sprawozdania, w którym zamieszczano jedynie informację o klasach w których wykonano badania profilaktyczne i przesiewowe oraz dane o ogólnym stanie zdrowia uczniów m.in. Szkoły Podstawowej. W sprawozdaniach pielęgniarka nie wykazywała danych statystycznych obejmujących liczbę uczniów z niedowagą, nadwagą, czy otyłością.

W sprawozdaniach pielęgniarki z zadań wykonanych w poszczególnych latach szkolnych zawarto informację o:

- przeprowadzeniu badań przesiewowych w klasach: pierwszych, trzecich, piątych, siódmych SP; wykonaniu testów do wykrywania zaburzeń statyki ciała w klasach piątych; bieżącym prowadzeniu edukacji zdrowotnej wśród uczniów na temat racjonalnego odżywiania; zbadaniu uczniów klas piątych przez lekarza ortopedę¹¹ - w roku szkolnym 2021/2022;
- wykonaniu badań przesiewowych do wykrywania zaburzeń rozwoju somatycznego (waga, wzrost, obliczanie centyli i BMI) w klasach: zero, pierwszych, trzecich, piątych, siódmych i ósmych SP – w roku szkolnym 2023/2024.

Zespół Szkół nie dysponował sprawozdaniem pielęgniarki za rok szkolny 2022/2023.

(akta kontroli str. 197-213, 214-215, 218-232, 233-247, 248-250)

Sprawozdania pielęgniarki, za lata szkolne 2021/2022; 2023/2024, były prezentowane na posiedzeniach rady pedagogicznej¹². Sprawozdania te nie zawierały: szczegółowych danych dotyczących liczby uczniów z nieprawidłową

¹¹ Na 40 zbadanych u 29 stwierdzono wady postawy.

¹² Posiedzenia rady pedagogicznej z roku 2021/2022 z 28 czerwca 2022 r. (Protokół nr 6/2022), rady pedagogicznej z roku szkolnego 2023/2024 z 25 czerwca 2024 r. (Protokół nr 6/2024 r.)

masą ciała: niedowagą, nadwagą, otyłością; rekomendacji do działań profilaktycznych w zakresie zaburzeń w odżywianiu wśród uczniów. Dyrektor ZS nie podejmowała działań w celu pozyskania od pielęgniarki danych nt. liczby uczniów ze stwierdzoną podczas badań przesiewowych i profilaktycznych niedowagą, nadwagą bądź otyłością, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 214-215, 248-250, 275-276)

Poprzednia Dyrektor ZS wyjaśniła¹³: *nie widziałam potrzeby w danym momencie pozyskiwania tego typu informacji*.

(akta kontroli str. 421)

Według protokołu z posiedzenia rady pedagogicznej 28 stycznia 2025 r.¹⁴ pielęgniarka przedstawiła dane ze sprawozdania, w którym wskazano, że wykonano badania przesiewowe do wykrywania zaburzeń rozwoju somatycznego (waga, wzrost, obliczanie centyli i BMI) u uczniów klas pierwszych i siódmych oraz pomiary wzrostu, wagi u wszystkich uczniów klas I-VIII Szkoły Podstawowej. Ponadto pielęgniarka przekazała, że na bieżąco realizowane były zalecenia lekarskie po badaniach bilansowych (dotyczyło uczniów z niedowagą, nadwagą, otyłością). Nie wskazała jakie zalecenia lekarskie i w odniesieniu do ilu uczniów z niedowagą, nadwagą bądź otyłością były realizowane.

(akta kontroli str. 253-276)

Dyrektor ZS wyjaśniła: *stanowisko Dyrektora ZS objęłam we wrześniu 2024 r. W związku z tym nie posiadam pełnej wiedzy na temat działań podejmowanych w latach wcześniejszych w zakresie objętym kontrolą. (...) po objęciu stanowiska dyrektora Zespołu Szkół w Lipianach od roku szkolnego 2024/2025 nawiązałam współpracę z pielęgniarką szkolną, która przedstawiła mi anonimowe dane statystyczne dotyczące problemu otyłości, nadwagi oraz niedowagi wśród naszych uczniów. Dane te zostały zaprezentowane nauczycielom podczas rady pedagogicznej 3 marca 2025 r. W porozumieniu z psychologiem szkolnym opracowaliśmy harmonogram, zgodnie z którym psycholog będzie przeprowadzał prelekcje w poszczególnych klasach na temat zdrowego odżywiania i profilaktyki zaburzeń odżywiania. Ponadto 6 marca 2025 r. odbyło się spotkanie z radą rodziców, na którym również przedstawiłam anonimowe dane dotyczące tego zagadnienia. Podczas spotkania poinformowałam rodziców, że mają możliwość indywidualnego zgłaszania się do wychowawcy, pedagoga, psychologa, dyrektora, jeśli zauważą u swoich dzieci niepokojące objawy związane z odżywianiem*.

(akta kontroli str. 402-403)

Na potwierdzenie wyjaśnień przedłożono protokół z zebrania Rady Pedagogicznej z 3 marca 2025 r. oraz protokół ze spotkania z Radą Rodziców z 6 marca 2025 r.

Szkoła dysponowała także harmonogramem zajęć profilaktycznych dla rodziców / opiekunów na temat zaburzeń odżywiania w dniu 22 maja 2025 r.

(akta kontroli str. 268, 309-311, 411, 547-549)

Poprzednia Dyrektor ZS w sprawie:

- a) przyczyn niewystępowania do pielęgniarki o informacje nt. skali uczniów z nieprawidłową masą ciała, wyjaśniła: *nie miałam takich sygnałów, ani obserwacji, które skłaniałyby mnie do pozyskiwania takich informacji*;

¹³ Wyjaśnienia złożone w trybie art. 40 ust.1 ustawy o NIK 3 kwietnia 2025 r.

¹⁴ Protokół nr 2/2025.

- b) powodu braku współpracy z pielęgniarką szkolną w latach szkolnych 2021-2024 w zakresie rozpoznawania ryzyk związanych ze zdrowym odżywianiem, nieprawidłowej masy ciała u uczniów oraz doradztwa i edukacji żywieniowej, wyjaśniła: *moim zdaniem ta współpraca była, jednak nie widziałam potrzeby w danym momencie, pozyskiwania tego typu informacji, ponieważ w tych latach skupialiśmy się na sprawach ważniejszych, również związanych z dobrostanem uczniów. Był to czas pandemii COVID 19, nauczania zdalnego, dużych problemów wynikających z odosobnienia uczniów, braku kontaktów z rówieśnikami. Dokonaliśmy wspólnie wielu działań związanych z powrotem uczniów z nauczania zdalnego. Wprowadziliśmy program, który miał na celu ponowne zintegrowanie uczniów, dbaliśmy o ich stan psychiczny, związany z ich długotrwałym odosobnieniem, wyrównywaliśmy braki edukacyjne, które również wpływały na stan psychiczny uczniów. Następnie przyszedł czas związany z wybuchem wojny w Ukrainie. W pierwszych miesiącach obserwowaliśmy wielkie zaniepokojenie, strach nie tylko uczniów, ale całej społeczności lokalnej. Ta sytuacja również wpływała na stan psychiczny dzieci i w związku z tym podejmowaliśmy działania, aby poprawić ich dobrostan. W tym czasie zauważyliśmy, że bardzo dużym problemem uczniów, wpływającym na ich stan fizyczny (problemy z nadwagą, otyłością) jest spożywanie napojów energetycznych, uzależnienie od komputerów i telefonów, brak ruchu i w tym okresie współpracowaliśmy z pielęgniarką szkolną, która np. zorganizowała dla uczniów spotkanie z lekarzem na temat niebezpieczeństw związanych ze spożywaniem napojów energetycznych – na potwierdzenie wyjaśnień przedłożono Kartę imprezy szkolnej pn. Szkodliwość napojów energetycznych na organizm młodego człowieka, która odbyła się w Szkole 15 czerwca 2023 r.;*
- c) *W latach 2022-2024 współpracowano z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Pyrzycach, realizując jego programy i projekty np. „Trzymaj formę”, „Zdrowe zęby mamy, marchewkę zajadamy”. Ponadto realizowaliśmy rządowy Program dla Szkół, którego celem było zaopatrywanie uczniów w produkty mleczne, warzywa i owoce oraz przeprowadzenie zajęć edukacyjnych dotyczących prawidłowego odżywiania się. Szkoła współpracowała z właścicielem sklepu na terenie Szkoły, który dzięki wskazówkom rozszerzył asortyment o produkty takie jak owoce, kanapki z ciemnego pieczywa z warzywami. W latach 2022-2024 nie było ani jednego roku w priorytetach polityki oświatowej państwa tematyki dotyczącej prawidłowego żywienia. Współpraca z radą rodziców polegała przede wszystkim na przeprowadzeniu diagnozy potrzeb rozwojowych uczniów i opracowaniu programu wychowawczo-profilaktycznego na dany rok szkolny. Współpraca z organem prowadzącym była m.in. związana z realizacją projektu Ekopracowni przyrodniczej.*

(akta kontroli str. 187, 421- 422)

W kontrolowanym okresie do Zespołu Szkół nie wpłynęły skargi ani wnioski w zakresie profilaktyki zaburzeń odżywiania, które byłyby związane z funkcjonowaniem Szkoły Podstawowej.

(akta kontroli str. 173-174)

2. W Szkole Podstawowej w oparciu o podstawę programową oraz wyniki ankiet zaplanowano, działania dotyczące upowszechniania wiedzy o zasadach racjonalnego odżywiania. Tematyka zdrowego stylu życia oraz zaburzeń odżywiania została zaplanowana do realizacji na lekcjach wychowawczych we wszystkich klasach i latach szkolnych kontrolowanego okresu. Zajęcia te zostały zrealizowane w całości.

W związku z wynikami ankiet w poszczególnych latach szkolnych zaplanowano przeprowadzenie pogadanek w klasach: 1) I-III – nt. otyłości, dopalaczy i energetyków, zdrowego odżywiania, tolerancji i agresji; 2) IV i V – nt. odżywiania: *Wiem, co jem. Zdrowe posiłki to podstawa dobrego zdrowia, Warzywa i owoce w szkole, Czy wiesz co jesz i kupujesz?*; 3) VI, VII i VIII – nt. anoreksji i bulimii, oraz nt. odżywiania: *Zdrowe odżywianie, zdrowy nie znaczy chudy, Żywność ekologiczna. Ja i środowisko, Zrób coś dla klimatu, Prozdrowotny styl życia – rola właściwego odżywiania i snu.*

Ponadto w świetlicy szkolnej zaplanowano zajęcia dotyczące profilaktyki zaburzeń odżywiania¹⁵.

SP została zgłoszona do Zachodniopomorskiej Sieci Szkół i Przedszkoli Promujących Zdrowie, której organizatorem było Kuratorium Oświaty w Szczecinie. Program ten dotyczył m.in. profilaktyki otyłości. W jego ramach zaplanowano m.in. realizację projektów: *Żyj zdrowo i kolorowo; Zdrowie na talerzu.*

Działania z zakresu promocji zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej i racjonalnego odżywiania zaplanowano w programach wychowawczo-profilaktycznych¹⁶, a także w innowacyjnym programie – *Owoce i warzywa na talerzu*. Szkoła Podstawowa od roku szkolnego 2022/2023 została zgłoszona do Ogólnopolskiego Programu Edukacyjnego *Trzymaj formę*¹⁷ i uzyskała certyfikat uczestnictwa w takim programie.

(akta kontroli str. 132-142, 383-388)

3. Na poszczególne lata kontrolowanego okresu SP dysponowała programami wychowawczo-profilaktycznymi, uchwalonymi, zgodnie z art. 84 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe¹⁸, przez radę rodziców i w porozumieniu z radą pedagogiczną, w terminie 30 dni od dnia rozpoczęcia roku szkolnego.

(akta kontroli str. 17, 30, 42, 52, 389-390)

Programy na kolejne lata kontrolowanego okresu, zgodnie z art. 26 ust. 1 upo zawierały treści i działania o charakterze wychowawczym skierowane do uczniów oraz o charakterze profilaktycznym skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców. W Programach wskazano, że diagnoza potrzeb środowiska szkolnego była przeprowadzona na podstawie ankiet w formie zdalnej przeprowadzonej wśród

¹⁵ Rok szkolny 2021/2022: pogadanki: *Znaczenie spożywania warzyw i owoców, Konieczność zdrowego odżywiania i ruchu fizycznego*; przedstawienie zasad racjonalnego odżywiania się - piramida zdrowia; pogadanka i wymiana obserwacji z uczniami – *Sposoby przetwarzania i przechowywania warzyw i owoców na okres zimowy*; bajka nt. konieczności dbania o zdrowie i jedzenia warzyw i owoców oraz filmiki nt. zdrowego odżywiania; wykonanie pracy plastycznej: *koszyk pełen witamin*.

Rok szkolny 2022/2023: pogadanki: *Znaczenie spożywania warzyw i owoców, Konieczność zdrowego odżywiania i ruchu fizycznego, Konieczność dbania o własne zdrowie, spożywania warzyw i owoców, W zdrowym ciele zdrowy duch*, nt. zdrowego stylu życia, uprawianiu sportów oraz aktywnego wypoczynku na świeżym powietrzu, nt. zdrowego odżywiania z okazji dnia walki z otyłością, nt. zdrowego odżywiania – piramida żywieniowa.

Rok szkolny 2023/2024: pogadanki: *Znaczenie spożywania warzyw i owoców oraz sposoby ich przechowywania na okres zimowy, Piramida zdrowia – racjonalne odżywianie*; układanka edukacyjna *Co jem?*; rozmowa nt. znaczenia zdrowia i czynników warunkujących prawidłowy rozwój.

¹⁶ Dalej: Program, lub Program wychowawczo-profilaktyczny.

¹⁷ Głównym celem Programu była edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety, w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki. Celami szczegółowymi było: pogłębienie wiedzy o znaczeniu zbilansowanej diety i aktywności fizycznej dla organizmu człowieka; kształtowanie postaw i zachowań związanych z prawidłowym żywieniem, odpowiednią jakością zdrowotną żywności i aktywnością fizyczną; dostarczenie wiedzy o informacjach zamieszczonych na opakowaniach produktów spożywczych i umiejętności korzystania z nich.

¹⁸ Dz. U. z 2024 r. poz. 737, ze zm., dalej: upo.

uczniów, rodziców i nauczycieli, oraz na podstawie obserwacji, indywidualnych rozmów z członkami społeczności szkolnej i analizie dokumentów szkolnych. Programy zawierały wskazania do przeprowadzenia zajęć związanych z zaburzeniami odżywiania dla wszystkich uczniów klas Szkoły Podstawowej. Realizację zaplanowano w formie teoretycznej, w tym pogadanki, wykłady, filmiki oraz w formie praktycznej - warsztaty. Celem organizacji takich zajęć była promocja zdrowego stylu życia w tym aktywności fizycznej i racjonalnego odżywiania.

W Programach na kolejne lata szkolne w obszarze pn. *Zdrowie – edukacja zdrowotna i ekologiczna* wyszczególniano cele takie jak:

- a) Profilaktyka zachowań ryzykownych¹⁹;
- b) Promowanie zdrowego stylu życia, w tym aktywności fizycznej i racjonalnego odżywiania²⁰.

Ponadto w Programie na rok szkolny 2024/2025 w celu „Promowanie zdrowego stylu życia w tym aktywności fizycznej i racjonalnego odżywiania” zaplanowano również: warsztaty *Ja i moje ciało. Jak się nie dać kompleksom?* Profilaktyka zaburzeń odżywiania (realizacja przez cały rok), obchody Światowego Dnia Walki z Otyłością (październik).

(akta kontroli str. 20-62)

Powyższe zadania zaplanowane na lata 2021-2024 zostały zrealizowane.

(akta kontroli str. 63-80)

Dodatkowo w poszczególnych latach szkolnych SP:

- a) skupiła się na stworzeniu jak najbardziej sprzyjających warunków uczniom po powrocie do Szkoły z nauki zdalnej, w tym poprawę dobrostanu emocjonalnego uczniów. Podjęte działania obejmowały m.in. warsztaty reintegracyjne we wszystkich klasach prowadzone przez psychologa szkolnego, konsultacje z psychologiem i pedagogiem – 2021/2022;
- b) w ramach Programu promującego zdrowie realizowała szkolenia, happeningi, konkursy, m.in.: *Światowy Dzień Walki z Otyłością*²¹, *Żyj zdrowo i kolorowo*²², *Światowy Dzień Zdrowia Psychicznego*, *Światowy Dzień Zapobiegania Samobójstwom*, *Energetykom mówimy – nie*, *Zdrowie na talerzu*²³ - 2022/2023;
- c) w ramach Programu promującego zdrowie zrealizowała szkolenia, happeningi, konkursy, m.in.: *Ja i moje ciało. Jak nie dać się kompleksom?*²⁴,

¹⁹ Do osiągnięcia m.in. poprzez realizację zadania: program profilaktyczny *Porozmawiajmy o zdrowiu i nowych zagrożeniach* (realizacja w II półroczu).

²⁰ Do osiągnięcia m.in. poprzez realizację zadań: program dla szkół *Szklanka mleka i Owoce w szkole* (realizacja październik-maj), happening *Żyj zdrowo i kolorowo* (wrzesień), konkurs *Zdrowie na talerzu* (kwiecień), program *Trzymaj formę* (cały rok), program *Trzymaj formę* (cały rok).

²¹ Zorganizowany 27 października 2022 r. – liczba uczestników 125, klasy I-III Szkoły Podstawowej – Gry i zabawy sportowe – hula hop, skakanki, slalom między warzywami i owocami, jabłko zamiast cukierka, układanie puzzli propagujących zdrowy styl życia, piramida zdrowego żywienia – zasady zdrowego odżywiania, segregowanie zdrowych i niezdrowych produktów, poczęstunek jabłkami.

²² Zorganizowany w dniach 26-30 września 2022 r. – liczba uczestników 125, klasy I-III Szkoły Podstawowej, - ozdabianie okien szablonami owoców i warzyw, rozwiązywanie zagadek o owocach i warzywach, wesołe i zdrowe kanapki, szaszłyki owocowe,

²³ Zorganizowany 5 czerwca 2023 r. dla klas I-III Szkoły Podstawowej – propagowanie wśród uczniów nawyków prawidłowego odżywiania.

²⁴ Zorganizowany dla klas IV-VIII Szkoły Podstawowej. Zajęcia odbywały się przez cały rok szkolny w formie warsztatów podczas godzin wychowawczych oraz zastępstw – liczba uczestników 292. Warsztaty obejmowały tematy dotyczące zaburzeń odżywiania, kształtowanie zdrowego stosunku do swojego ciała oraz tematykę dotyczącą chorób anoreksji i bulimii.

profilaktyka zaburzeń odżywiania, *Dzień Walki z Otyłością*²⁵, *Światowy Dzień Zdrowia Psychicznego, Zdrowie na talerzu*²⁶, *Żyj zdrowo i kolorowo*²⁷ - 2023/2024; d) w ramach Programu promującego zdrowie zorganizowała Happening *Żyj zdrowo i kolorowo*²⁸, *Klasa pod chmurką*²⁹, spotkanie z psychodietetykiem i dietetykiem klinicznym³⁰, warsztaty: *Zasady zdrowego stylu życia*³¹ - 2024/2025

W ewaluacji Programu promującego zdrowie wskazano m.in., że: w programie brała udział cała społeczność szkolna³². Program jest długofalowy i jest w trakcie realizacji. Na stronie internetowej SP w zakładce: programy i innowacje, zamieszczono informacje dotyczące zaburzeń odżywiania oraz zdrowego żywienia. Program został w całości zrealizowany w poszczególnych latach kontrolowanego okresu.

Ponadto od 2022 r. w SP w zakresie profilaktyki zachowań ryzykownych zrealizowano program Unpluggend³³. Ewaluację programu Unpluggend

²⁵ Zorganizowany 19 czerwca 2024 r. dla klas I-III Szkoły Podstawowej, liczba uczestników – 125: gry i zabawy sportowe – hula hop, skakanki, strąć cukierka, rzut do celu, układanie puzzli propagujących zdrowy styl życia, piramida zdrowego żywienia – zasady zdrowego odżywiania, segregowanie zdrowych i niezdrowych produktów, rozdawanie ulotek propagujących zdrowy tryb życia, poczęstunek zdrowymi kanapkami, koreczkami owocowymi, i warzywnymi.

²⁶ Zorganizowany 7 czerwca 2022 r. oraz w dniu 29 maja 2023 r. w klasie Ia i Ig. – propagowanie wśród uczniów zasad zdrowego odżywiania.

²⁷ Zorganizowany 20-24 listopada 2023 r. dla klas I-III Szkoły Podstawowej, liczba uczestników – 150: ozdabianie okien szablonami owoców i warzyw, rozwiązywanie zagadek o owocach i warzywach, wesołe i zdrowe kanapki, szaszłyki owocowe.

²⁸ Zorganizowany 18 – 22 listopada 2024 r. dla klas I-III, liczba uczestników – 150: ozdabianie budynku edukacji wczesnoszkolnej szablonami warzyw i owoców, kolorowanie obrazków według kodów, wylepianie plasteliną owoców i warzyw, wesołe i zdrowe kanapki, sałatki, surówki, zabawy sportowe na boisku szkolnym – hula hop, slalom między warzywami i owocami, rozpoznawanie warzyw i owoców za pomocą zmysłów.

²⁹ Otwarcie klasy pod chmurką 23 stycznia 2025 r., klasy I-III, liczba uczestników – 130: pokaz planszy edukacyjnej, pogadanka – warzywa – zdrowe odżywianie, owoce – naturalne odżywianie, zabawy, quizy – zdrowy styl życia na powietrzu, zdrowe odżywianie.

³⁰ Temat: Edukacja w zakresie zdrowego stylu życia, prawidłowego odżywiania, w tym zaburzenia odżywiania, klasy VII-VIII Szkoły Podstawowej, liczba uczestników 110.

³¹ Zorganizowane 27 lutego 2025 r. – Warsztaty przeprowadzone przez przedstawicieli NFZ oraz KRUS w Szczecinie. Liczba uczestników: 63 – klasy III-IV i VII Szkoły Podstawowej.

³² Cel programu: Szkoła promująca zdrowie to szkoła, która we współpracy z rodzicami uczniów i społecznością lokalną: systematycznie i planowo tworzy środowisko społeczne i fizyczne sprzyjające zdrowiu i dobremu samopoczuciu społeczności szkolnej, wspiera rozwój kompetencji uczniów i pracowników w zakresie dbałości o zdrowie przez całe życie. Standardy szkoły promującej zdrowie: Koncepcja pracy szkoły, jej struktura i organizacja sprzyjają uczestnictwu społeczności szkolnej w realizacji działań w zakresie promocji zdrowia oraz skuteczności i długofalowości tych działań; Klimat społeczny szkoły sprzyja zdrowiu i dobremu samopoczuciu uczniów, nauczycieli i innych pracowników szkoły oraz rodziców uczniów; Szkoła realizuje edukację zdrowotną i program profilaktyki dla uczniów, nauczycieli i innych pracowników szkoły oraz dąży do poprawy skuteczności działań w tym zakresie; Warunki oraz organizacja nauki i pracy sprzyjają zdrowiu i dobremu samopoczuciu uczniów, nauczycieli i innych pracowników szkoły oraz współpracy z rodzicami.

³³ Program edukacyjno- profilaktyczny Unplugged był realizowany w Zespole Szkół od roku 2022. W roku szkolnym 2022/2023 w klasach 8a i 8d; 2023/2024 w klasie 8a oraz 2024/2025 w klasie 8a. Unplugged należy do grupy programów wszechstronnego wpływu społecznego, opierających się na modelu wpływów społecznych, w których podkreśla się znaczenie norm społecznych, modelowania i wzorów środowiskowych w nauce nowych zachowań. Zjawisko to ma znaczące konsekwencje dla promocji zdrowia i profilaktyki. Młodzi ludzie, dokonując wyborów dotyczących własnych zachowań (np. sięgania po używki, sposobu odżywiania się) bardzo często kierują się błędnymi przekonaniami o tym, jakiego rodzaju normy panują w grupie i jakiego rodzaju zachowania są popularne wśród kolegów. Ponieważ zachowania problemowe są na ogół bardziej widoczne i łatwiej zapamiętywane, niż zachowania zgodne z obowiązującymi normami, w umyśle młodych ludzi mogą się rodzić błędne przekonania, że zachowania niekorzystne dla zdrowia (np. palenie papierosów, zażywanie narkotyków, objadanie się, głodzenie się) są bardziej powszechne w ich grupie wiekowej, niż jest to

przeprowadzono w roku szkolnym 2024/2025 w formie ankiet wśród uczestników programu. Na pytania:

- a) czy program zwiększył Twoją świadomość zagrożeń wynikających m.in. z niezdrowego odżywiania, głodzenia się lub objadania – spośród 15 uczestników programu (klasa VIII) odpowiedzi „Tak” udzieliło 12 osób, „Raczej tak” dwie osoby, „Nie wiem” jedna osoba;
- b) czy Twoim zdaniem w szkole wystarczająco rozmawia się o problemach takich jak: niska samoocena związana z wyglądem, presja wyglądu w mediach społecznościowych, zaburzenia odżywiania – spośród 15 uczestników programu odpowiedzi „Tak” udzieliło 14 osób, odpowiedzi „Nie” jedna osoba.

(akta kontroli str. 77-80, 428-431, 492-493, 495, 501-516)

Program *Trzymaj formę* był realizowany w klasach V-VIII i obejmował takie działania jak: organizacja zawodów i innych imprez sportowych, udział uczniów w turniejach i zawodach międzyszkolnych, udział uczniów w tworzeniu propozycji planów obowiązkowych lekcji Wychowania Fizycznego (WF), organizacja dodatkowych zajęć ruchowych / sportowych, stworzenie zajęć dodatkowych dla uczniów zwolnionych z WF, konsultacje z rodzicami propozycji zwiększenia aktywności fizycznej oraz sprzyjanie poprawie nawyków żywieniowych społeczności szkolnej (zdrowego życia).

W ewaluacji Programu *Trzymaj formę* wskazano m.in., że: corocznie udział w programie bierze jedna, wytypowana klasa, ok. 20 uczniów; uczniowie podczas realizacji programu pogłębiali wiedzę o znaczeniu zbilansowanej diety i aktywności fizycznej dla organizmu człowieka, kształtowali postawy i zachowania związane z prawidłowym żywieniem, odpowiednią jakością zdrowotną żywności i aktywnością fizyczną. Program *Trzymaj formę* realizowany był metodą projektu edukacyjnego, zatem podczas jego trwania, uczniowie angażowali do swoich działań całą społeczność szkolną, rodziców oraz nauczycieli.

Ponadto w badanym okresie w SP realizowano innowacyjny autorski *Program dla szkół* – owoce i warzywa na talerzu³⁴. W projekcie uczestniczyło 20 uczniów, zaś efekty pracy zaprezentowane zostały całej społeczności szkolnej. Uczniowie realizujący projekt poznali zasady zdrowego żywienia, a efekty swojej pracy w postaci plakatów, zdrowych kanapek, koreczków, sałatek, lemoniady oraz ciekawostek o zdrowym i racjonalnym żywieniu zaprezentowali całej społeczności szkolnej. Prezentacja projektu odbywała się w dniu jego zakończenia.

(akta kontroli str. 115-126, 132-172, 181-196, 494, 496)

W poszczególnych latach szkolnych, ujęta w programach profilaktyczno-wychowawczych, tematyka dotycząca zdrowego odżywiania, a w roku szkolnym

w rzeczywistości. Badania wskazują że wpływy te można skutecznie osłabiać, wyposażając młodych ludzi w konkretne umiejętności takie jak krytyczne myślenie, umiejętność odmawiania, podejmowania decyzji, radzenia sobie ze stresem, umiejętność komunikowania się. Na to zapotrzebowanie odpowiadają tematy zajęć realizowanych podczas programu Unplugged. Są to między innymi: umiejętność komunikowania swoich emocji, umiejętność asertywnej obrony swoich racji, inne umiejętności interpersonalne, umiejętność radzenia sobie z problemami, formułowania celów i podejmowania decyzji, przejawy nacisku grupowego i sposoby radzenia sobie z nim, konformizm, wiedza o czynnikach ryzyka i czynnikach chroniących przed piciem alkoholu, zróżnicowaniu podatności na alkohol w zależności od płci, przekonania normatywne na temat rozpowszechnienia zjawiska używania substancji psychoaktywnych wśród młodych ludzi, wiedza o przyczynach i następstwach palenia papierosów, wiedza o narkotykach.

³⁴ Cel innowacyjnego programu to promowanie zdrowego trybu życia poprzez jedzenie warzyw i owoców, poznanie znaczenia witamin dla zdrowia, poznanie zasad zdrowego odżywiania. Autorem programu był nauczyciel z Zespołu Szkół.

2024/2025 dotycząca także zaburzeń odżywiania (Ja i moje ciało. Jak się nie dać kompleksom? Profilaktyka zaburzeń odżywiania, obchody Światowego Dnia Walki z Otyłością) realizowana była zarówno przez wychowawców klas na lekcjach wychowawczych, jak i przez biologów oraz przyrodników na lekcjach odpowiednio: biologii oraz przyrody. Spośród 49 nauczycieli w Szkole Podstawowej, 14 nauczycieli uczestniczyło w webinarach i szkoleniach o tematyce zdrowia, zdrowego stylu życia, zaburzeń odżywiania zapobiegania różnego rodzaju chorobom. Ponadto Psycholog szkolny uzyskała certyfikat uczestnictwa w webinarze: *Zaburzenia odżywiania u dzieci i młodzieży*. Webinar odbył się 13 grudnia 2023 r. Zapoznanie się z materiałem szkoleniowym webinaru potwierdziło pisemnie 50 pracowników szkoły, w tym nauczyciele.

(akta kontroli str. 127-131, 408-420)

4. W ramach podstawy programowej dla klas I-III Szkoły Podstawowej³⁵ (edukacja wczesnoszkolna) w okresie objętym kontrolą:

- realizowano zajęcia pt. *Owoce i warzywa są zdrowe, W zdrowym ciele zdrowy duch – gry i zabawy ruchowe*; omawiano sposoby wykonania piramidy żywienia oraz zasady racjonalnego odżywiania; rozmawiano o racjonalnym odżywianiu w ramach programu *Warzywa i owoce w szkole*,
- w trakcie godzin wychowawczych realizowano m.in. tematy zajęć: *Jak dbać o swoje zdrowie? Znaczenie właściwego odżywiania się; Warzywa i owoce na talerzu; Czy wiesz co jesz i co kupujesz, produkty mleczne w życiu codziennym; Znaczenie warzyw i mleka w codziennej diecie; Uczymy się dbać o zdrowie fizyczne i psychiczne. Zasady zdrowego odżywiania i skutki ich zaburzeń; Zdrowie zachowuję, gdy z nim współpracuję – zasady zdrowego odżywiania*;
- w ramach edukacji przyrodniczej m.in. przeprowadzono rozmowy o racjonalnym odżywianiu w ramach programu: *Warzywa i owoce w szkole*.

(akta kontroli str. 17-62, 63-80)

W podstawie programowej dla klas IV-VIII Szkoły Podstawowej³⁶ w ramach godzin wychowawczych wskazano realizację m.in. następujących tematów zajęć: *Jak dbać o swoje zdrowie? Znaczenie właściwego odżywiania się; Warzywa i owoce na talerzu; Czy wiesz co jesz i co kupujesz, produkty mleczne w życiu codziennym; Zdrowie zachowuję, gdy z nim współpracuję – zasady zdrowego odżywiania; Uczymy się, jak dbać o zdrowie fizyczne i psychiczne; Zasady zdrowego odżywiania i skutki ich zaburzeń*.

W ramach zajęć: z biologii (klasy VII) odnotowano realizację m.in. tematów zajęć: *Składniki pokarmowe: białka, cukry, tłuszcze*; z przyrody (klasy IV): *Czy wiesz co jesz i co kupujesz, produkty mleczne w życiu codziennym; Znaczenie nadmiaru cukru*

³⁵ Uczeń powinien: potrafić wymienić wartości odżywcze produktów żywnościowych, mieć świadomość znaczenia odpowiedniej diety dla utrzymania zdrowia, ograniczać spożywanie posiłków o niskich wartościach odżywczych i zdrowotnych, zachowywać umiar w spożywaniu produktów słodzonych, znać konsekwencję zjadania ich w nadmiarze oraz przygotowywać posiłki służące utrzymaniu zdrowia.

³⁶ Uczeń powinien: przedstawiać źródła i określać znaczenie składników pokarmowych dla prawidłowego funkcjonowania organizmu, wyjaśniać rolę błonnika w funkcjonowaniu układu pokarmowego oraz uzasadniać konieczność systematycznego spożywania owoców i warzyw, uzasadniać konieczność stosowania diety zróżnicowanej i dostosowanej do potrzeb organizmu (wiek, płeć, stan zdrowia, aktywność fizyczna), przedstawiać i analizować konsekwencje zdrowotne niewłaściwego odżywiania (otyłość, anoreksja, bulimia, cukrzyca), podawać przykłady chorób układu pokarmowego oraz zasady ich profilaktyki.

i tłuszczu w rozwoju człowieka; Jak dbać o swoje zdrowie; Znaczenie właściwego odżywiania się; Warzywa i owoce na talerzu.

(akta kontroli str. 81-94, 95-114)

Ewaluacja realizacji podstaw programowych odbywała się poprzez: sprawdziany, testy, prace klasowe. Wyniki sprawdzianów, prac klasowych i innych dokumentów sprawdzających umiejętności uczniów, zgodnie z § 2 pkt 18 Statutu Szkoły Podstawowej, przechowywane były do końca danego roku szkolnego³⁷.

(akta kontroli str. 425-427, 432-442, 497-500)

5. W celu zapewnienia pomocy psychologiczno-pedagogicznej w SP zatrudniono psychologa oraz pedagoga. Zgodnie ze statutem Szkoły³⁸ do zadań pedagoga szkolnego należało m.in.:

- rozpoznawanie indywidualnych potrzeb uczniów oraz analizowanie przyczyn niepowodzeń szkolnych,
- określanie form i sposobów udzielania uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej odpowiednio do rozpoznanych potrzeb,
- organizowanie i prowadzenie różnych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów, rodziców i nauczycieli,
- podejmowanie działań wychowawczych i profilaktycznych, wynikających z programu wychowawczo-profilaktycznego,
- wspieranie działań wychowawczych i opiekuńczych nauczycieli wynikających z programu wychowawczo-profilaktycznego,
- przewodniczenie Zespołowi powołanego do opracowania indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych,
- prowadzenie odpowiedniej dokumentacji pracy, zgodnie z odrębnymi przepisami.

Do zadań psychologa szkolnego należało m.in.:

- prowadzenie badań i działań diagnostycznych dotyczących uczniów, w tym diagnozowanie potencjalnych możliwości oraz wspieranie mocnych stron ucznia,
- diagnozowanie sytuacji wychowawczych w celu wspierania rozwoju ucznia, określenia odpowiednich form pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym działań profilaktycznych, mediacyjnych i interwencyjnych wobec uczniów, rodziców i nauczycieli,
- organizowanie i prowadzenie różnych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów, rodziców i nauczycieli,
- minimalizowanie skutków zaburzeń rozwojowych, zapobieganie zaburzeniom zachowania oraz inicjowanie różnych form pomocy wychowawczej w środowisku szkolnym i pozaszkolnym ucznia,
- wspomaganie wychowawców klas oraz zespołów wychowawczych i innych zespołów problemowo-zadaniowych w działaniach, wynikających z programu wychowawczo- profilaktycznego szkoły.

³⁷ W roku szkolnym 2024/2025:

- testy sprawdzające z nauczania biologii w klasie VII SP obejmowały sprawdzanie wiedzy z zakresu m.in. piramidy zdrowego żywienia i aktywności fizycznej: spośród 36 uczniów uczestniczących w sprawdzianie, 31 (86%) odpowiedziało, że uprawianie sportu jest podstawą zdrowia i dobrego samopoczucia, a 33 (92%) uczniów odpowiedziało, że najmniejsze spożycie powinno dotyczyć tłuszczów,

- testy sprawdzające z nauczania przyrody w klasie IV SP obejmowały pytanie: spożywanie jakich produktów prowadzi do nadwagi i otyłości: spośród 42 uczniów uczestniczących w sprawdzianie 29 (69%) odpowiedziało, że nadmiar cukru i tłuszczu w pożywieniu prowadzi do nadwagi i otyłości.

³⁸ <http://zs-lipiany.pl/wp-content/uploads/2025/02/statut-SP-ze-zm.-styczen-25.pdf>.

Wskazano także, że w ramach realizacji swoich zadań pedagog i psycholog szkolny, w szczególności: może przeprowadzać wywiady środowiskowe; może korzystać z dokumentów pozostających w gestii Szkoły; współdziała z odpowiednimi placówkami oświatowymi, sądowymi, Policją i stosownie do potrzeb, innymi podmiotami; zabiega o środki finansowe na pomoc uczniom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.

Pedagog Szkolny posiadała wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku pedagogika w zakresie pedagogika resocjalizacyjna. Ukończyła studia licencjackie na kierunku i specjalności: Zdrowie Publiczne, specjalność promocja zdrowia. Uczestniczyła w webinarach i szkoleniach o tematyce: zdrowie, zdrowy styl życia, zaburzenia odżywiania, zapobieganie różnego rodzaju chorobom. Psycholog Szkolny posiadała wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku psychologia w specjalności psychologia kliniczna. Ukończyła studia podyplomowe w zakresie przygotowania pedagogicznego dla psychologów oraz studia podyplomowe z psychologii transportu. Uczestniczyła w webinarach i szkoleniach o tematyce: zdrowia, zdrowy styl życia, zaburzenia odżywiania, zapobieganie różnego rodzaju chorobom.

(akta kontroli str. 127-131)

6. Zasady udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej zostały określone w Statucie. Do organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej zobowiązany był dyrektor. Zgodnie ze statutem pomoc udzielana jest uczniowi po rozpoznaniu jego indywidualnych potrzeb rozwojowych, edukacyjnych i możliwości psychofizycznych wynikających m.in. z choroby przewlekłej. Dzienniki pracy psychologa i pedagoga zawierały wpisy przeprowadzonych konsultacji.

(akta kontroli str. 280-281, 444-465)

W kontrolowanym okresie w Szkole pomoc psychologiczno-pedagogiczna nie obejmowała uczniów z zaburzeniami odżywiania i ich rodziców. W latach 2021-2025 (I semestr) Dyrektor ZS nie posiadała informacji o liczbie dzieci SP z niedowagą, nadwagą bądź otyłością, a także o liczbie dzieci z chorobą przewlekłą wynikającą z zaburzeń odżywiania³⁹ - pielęgniarka nie przekazywała takich danych Dyrektorowi ZS, a Dyrektor nie występowała o takie dane.

W trakcie niniejszej kontroli Dyrektor ZS pozyskała od pielęgniarki dane o liczbie uczniów z niedowagą, nadwagą i otyłością: w roku szkolnym 2021/2022 łącznie we wszystkich klasach było 410 uczniów, z tego wskazano 18 (4,4%) z niedowagą, 31 (7,8%) z nadwagą i 64 (15,6%) z otyłością⁴⁰. W roku szkolnym 2022/2023 łącznie we wszystkich klasach było 378 uczniów, z tego wskazano 17 (4,5%) z niedowagą, 32 (8,5%) z nadwagą i 50 (13,2%) z otyłością. W roku szkolnym 2023/2024 łącznie we wszystkich klasach było 352 uczniów, z tego wskazano 17 (4,8%) z niedowagą, 32 (9,1%) z nadwagą i 41 (11,6%) z otyłością. W roku szkolnym 2024/2025 łącznie we wszystkich klasach było 367 uczniów (I półrocze),

³⁹ Takich jak: niedożywienie, anoreksja, bulimia, otyłość.

⁴⁰ Przykładowo: spośród 46 uczniów w klasie I - z niedowagą 2 uczniów, z nadwagą 3 i otyłością 4, spośród 49 uczniów w klasie II - z niedowagą 3, z nadwagą 3 i z otyłością 9, spośród 38 uczniów w klasie III - z niedowagą 2, z nadwagą 2 i z otyłością 4, spośród 60 uczniów w klasie IV - z niedowagą 2, z nadwagą 6 i z otyłością 0, spośród 56 uczniów w klasie V - z niedowagą 2, z nadwagą 5 i z otyłością 7, spośród 20 uczniów w klasie VI - z niedowagą 2, z nadwagą 1 i z otyłością 3, spośród 69 uczniów w klasie VII - z niedowagą 3, z nadwagą 8 i z otyłością 12, spośród 72 uczniów w klasie VIII - z niedowagą 2, z nadwagą 3 i z otyłością 14 uczniów.

z tego wskazano 19 (5,2%) z niedowagą, 38 (10,3%) z nadwagą i 40 (10,9%) z otyłością⁴¹.

(akta kontroli str. 16, 315-331, 332-349, 350-361, 362-382)

Uczniowie z zaburzeniami odżywiania, w tym z chorobą przewlekłą, i ich rodzice / opiekunowie, nie zwracali się do pedagoga / psychologa aby objąć ich pomocą psychologiczno-pedagogiczną. Pielęgniarka nie wnioskowała o objęcie uczniów z zaburzeniami odżywiania, w tym z chorobą przewlekłą, pomocą psychologiczno-pedagogiczną.

W okresie objętym kontrolą Dyrektor ZS nie pozyskiwała od pielęgniarki szczegółowych danych o uczniach z chorobą przewlekłą wynikającą z zaburzeń odżywiania (w przypadku Szkoły Podstawowej dotyczyło to uczniów z otyłością).

(akta kontroli str. 404, 405-407, 517)

Poprzednia Dyrektor ZS wyjaśniła, że *nie zauważono problemu wśród uczniów z zaburzeniami odżywiania. Działania psychologiczno-pedagogiczne nie obejmowały zaburzeń odżywiania ponieważ nie było takich wskazań, a jeśli chodzi o indywidualną pomoc udzielaną uczniom, dyrektor nie otrzymał stosownego wniosku o zorganizowanie takiej pomocy dla konkretnego ucznia.*

Dyrektor ZS wyjaśniła: *W Szkole w latach 2021-2025 rodzice uczniów oraz nauczyciele nie zgłaszali potrzeby organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w zakresie profilaktyki zaburzeń odżywiania. Analiza diagnoz potrzeb, przeprowadzanych co roku w formie anonimowych ankiet skierowanych do rodziców uczniów oraz nauczycieli, nie wskazywała na zainteresowanie tym tematem. Dodatkowo podczas zebrania Rady Pedagogicznej i uchwalania programu profilaktyczno-wychowawczego, nie zgłaszano zapotrzebowania z zakresu profilaktyki zaburzeń odżywiania.*

(akta kontroli str. 404-407)

W roku szkolnym 2024/2025 nauczyciele oraz specjaliści szkolni wzięli udział w webinarze pt. „Zaburzenia odżywiania u dzieci i młodzieży” na platformie psychologiadziecka.org. Uczestnictwo psychologa szkolnego w webinarze zostało potwierdzone certyfikatem. Pozostali członkowie grona pedagogicznego złożyli podpisy na liście potwierdzającej zapoznanie się z materiałem szkoleniowym.

(akta kontroli str. 466-491)

Na pytanie dlaczego działania psychologiczno-pedagogiczne nie obejmowały uczniów z zaburzeniami odżywiania poprzednia Dyrektor ZS wyjaśniła m.in., że: *(...) nie otrzymała stosownego wniosku o zorganizowanie takiej pomocy dla konkretnego ucznia.*

(akta kontroli str. 422)

Dyrektor ZS wyjaśniła: *W Szkole w latach szkolnych 2021-2025 (do 21 marca 2025r.) rodzice uczniów oraz nauczyciele nie zgłaszali potrzeby organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w zakresie profilaktyki zaburzeń odżywiania. W wyżej wymienionym terminie pomoc psychologiczno-pedagogiczna skupiała się w głównej mierze na zmniejszaniu negatywnych psychospołecznych skutków pandemii poprzez indywidualne konsultacje i porady. Ponadto w latach szkolnych 2021-2025,*

⁴¹ Przykładowo: spośród 40 uczniów w klasie I - z niedowagą 2 uczniów, z nadwagą 5 i otyłością 3, spośród 44 uczniów w klasie II - z niedowagą 2, z nadwagą 4 i z otyłością 5, spośród 43 uczniów w klasie III - z niedowagą 1, z nadwagą 4 i z otyłością 4, spośród 43 uczniów w klasie IV - z niedowagą 2, z nadwagą 8 i z otyłością 3, spośród 49 uczniów w klasie V - z niedowagą 3, z nadwagą 2 i z otyłością 4, spośród 38 uczniów w klasie VI - z niedowagą 2, z nadwagą 2 i z otyłością 3, spośród 59 uczniów w klasie VII - z niedowagą 5, z nadwagą 8 i z otyłością 8, spośród 51 uczniów w klasie VIII - z niedowagą 3, z nadwagą 4 i z otyłością 10 uczniów.

z powodu wybuchu wojny w Ukrainie, wspierano rodziców uczniów oraz nauczycieli poradami o tym jak rozmawiać z dziećmi o konflikcie zbrojnym. W roku szkolnym 2024-2025 został ustalony harmonogram zajęć profilaktycznych na temat zaburzeń odżywiania m.in. w formie prelekcji dla rodziców Szkoły. Spotkanie zaplanowano na 22 maja 2025 r.

(akta kontroli str. 404, 405-407, 517)

7. W Szkole w okresie objętym kontrolą obowiązywała procedura postępowania w sytuacjach kryzysowych. Procedura obejmowała m.in. postępowanie dyrektora, nauczyciela w przypadkach, kiedy w Szkole jest uczeń przewlekle chory (bez wskazania o jakie choroby przewlekłe chodzi). W takich przypadkach dyrektor, nauczyciel powinien m.in. pozyskać od rodziców / opiekunów ucznia szczegółowe informacje na temat jego choroby oraz wynikających z niej ograniczeń w funkcjonowaniu. Procedura ta nie obejmowała informowania odpowiednich organów (pomoc społeczna, prokuratura) o podejrzeniu niewłaściwej opieki ze strony rodziców / opiekunów w przypadku pozyskania informacji o zaburzeniach odżywiania u wskazanego ucznia.

W badanym okresie Dyrektor ZS ani żaden nauczyciel nie występowali do rodziców / opiekunów uczniów o informacje na temat ewentualnej choroby przewlekłej wynikającej z zaburzeń w odżywianiu, np. otyłości.

Ponadto Dyrektor Szkoły zarządzeniem nr 13/2024 z dnia 28 maja 2024 r. wprowadziła Standardy Ochrony Małoletnich w Zespole Szkół w Lipianach (SOM), z którego wynikała procedura postępowania w przypadku krzywdzenia dziecka, w tym zaniedbywania (np. głodzenia). W okresie objętym kontrolą w Szkole nie zgłoszono przypadków głodzenia uczniów.

(akta kontroli str. 531-544, 559-584)

W badanym okresie nie przeprowadzano kontroli zewnętrznych w zakresie postępowania Szkoły w przypadku zaburzeń rozwoju somatycznego uczniów.

(akta kontroli str. 550-558)

W okresie objętym kontrolą na zakończenie roku szkolnego każdy nauczyciel w składanych sprawozdaniach z realizacji podstawy programowej przedstawiał informację o zrealizowaniu w 100% podstawy programowej, a także o opanowaniu przez uczniów treści i umiejętności zawartych w podstawach programowych. Wskazywano także, że proces dydaktyczny przebiegał zgodnie z planem.

W ramach nadzoru pedagogicznego w latach objętych kontrolą potwierdzono realizację programów wychowawczo-profilaktycznych, które obejmowały działania promujące zdrowy styl życia i prawidłowe nawyki żywieniowe.

(akta kontroli str. 404-407, 518-530, 531-544)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. Brak działań Dyrektora ZS, do czasu kontroli NIK, w celu pozyskania od pielęgniarki danych nt. liczby uczniów ze stwierdzoną podczas badań przesiewowych i profilaktycznych niedowagą, nadwagą bądź otyłością, w celu ukierunkowania podejmowanych działań i realizowanych zadań na potrzeby uczniów SP. Skutkowało to zaplanowaniem i realizacją zadań z zakresu

profilaktyki zaburzeń odżywiania w oparciu o niepełną diagnozę w zakresie występujących w środowisku szkolnym potrzeb rozwojowych uczniów.

(akta kontroli str. 214-215, 248-250, 275-276, 402)

Zgodnie z art. 26 ust. 2 i 3 upo dyrektor szkoły lub placówki albo upoważniony przez niego pracownik szkoły lub placówki przeprowadza diagnozę, w zakresie występujących w środowisku szkolnym potrzeb rozwojowych uczniów.

Zgodnie art. 68 ust. 1 pkt 11 upo dyrektor szkoły współpracuje z pielęgniarką środowiska nauczania i wychowania sprawującą profilaktyczną opiekę zdrowotną nad dziećmi i młodzieżą.

Poprzednia Dyrektor ZS wyjaśniła, że *nie zauważono problemu wśród uczniów z zaburzeniami odżywiania. Działania psychologiczno-pedagogiczne nie obejmowały zaburzeń odżywiania ponieważ nie było takich wskazań, a jeśli chodzi o indywidualną pomoc udzielaną uczniom, dyrektor nie otrzymał stosownego wniosku o zorganizowanie takiej pomocy dla konkretnego ucznia.*

(akta kontroli str. 421-422)

Dyrektor ZS wyjaśniła: *W latach 2021 - 2023 pomoc psychologiczno-pedagogiczna skupiała się w głównej mierze na zmniejszaniu negatywnych, psychospołecznych skutków pandemii COVID-19 poprzez indywidualne konsultacje z uczniami oraz warsztaty reintegrujące zespoły klasowe. W następstwie izolacji społecznej znacznie wzrosła aktywność uczniów w sieci, co spowodowało zwiększenie oddziaływań profilaktyki szkolnej na zjawisko cyberprzemocy. W odpowiedzi za zauważone problemy uczniów organizowano w latach szkolnych 2021 - 2025 warsztaty pt. „Cyberprzemoc. Zagrożenia wirtualnego świata” oraz prelekcję dotyczącą hejtu w sieci dla uczniów klas VIII i VII szkoły podstawowej, przeprowadzoną przez przedstawiciela policji oraz psychologa szkolnego. Ponadto w roku szkolnym 2021 - 2022, z powodu wybuchu wojny w Ukrainie, wpierano uczniów - według potrzeb - indywidualnymi poradami i konsultacjami ze specjalistami szkolnymi. Nieoczekiwane wydarzenia w świecie wywierały wpływ na dostosowywanie programu wychowawczo - profilaktycznego i ustalanie nowych priorytetów, które były podstawą do wspierania zdrowia psychicznego uczniów, rodziców uczniów i nauczycieli.*

(akta kontroli str. 404-407)

Zdaniem NIK brak rozeznania co do liczby (odsetka) uczniów ze stwierdzoną podczas badań przesiewowych niedowagą, nadwagą bądź otyłością skutkowało zaplanowaniem i realizacją zadań z zakresu profilaktyki zaburzeń odżywiania w oparciu o niepełną diagnozę w zakresie występujących w środowisku szkolnym potrzeb rozwojowych uczniów.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujący wniosek:

Wniosek

1. Pozyskiwanie od pielęgniarki środowiska nauczania i wychowania danych nt. liczby uczniów z niedowagą, nadwagą i otyłością, a także uwzględnianie pozyskanych danych w diagnozie potrzeb rozwojowych uczniów oraz w planowaniu i realizowaniu zadań z zakresu profilaktyki zaburzeń odżywiania.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń	Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje <i>prawo zgłoszenia</i> na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.
Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykonania wniosku	Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań. W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, 16 lipca 2025 r.

	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie
Kontroler Wiesław Kaszak gł. specjalista kontroli państwowej <i>/podpisano elektronicznie/</i>	Dyrektor z up. Bogusław Wójcik p.o. wicedyrektor Delegatury <i>/podpisano elektronicznie/</i>